

ЗБЕРЕЖЕМО БДЖОЛУ - ЗБЕРЕЖЕМО БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Бажан А.Г., Бажан Є.А., Гордієнко О.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
Розсошенська гімназія Полтавського району Аграрний коледж управління і
права Полтавської державної аграрної академії*

Високе біорізноманіття забезпечує стабільність та продуктивність екосистем. Різні види, займаючи відповідні екологічні ніші, забезпечуючи повніше використання ресурсів. Повніше використання ресурсів протидіє біологічному вторгненню. Конкуренція за ресурси між видами сприяє ефективнішому природному добору.

На Всесвітньому Саміті з невиснажливого розвитку, який відбувся в Йоганнесбурзі 26 серпня - 4 вересня 2002 року, збереження та невиснажливе використання біорізноманіття та впровадження екосистемного підходу до збереження природи було включено до п'яти пріоритетних проблем людства (інші чотири - вода, енергія, здоров'я та атмосфера).

Кабінет Міністрів України розпорядженням № 675-р від 22 вересня 2004 року схвалив Концепцію Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005-2025 роки.

Біорізноманіття, яке ми бачимо сьогодні, - це продукт еволюції життя впродовж мільярдів років, який визначається природними процесами, і на який все більше впливає людська діяльність.

Наслідком зникнення біорізноманіття стане зруйнування існуючих екологічних зв'язків та деградація природних угруповань, неспроможність їх до самопідтримування, що призводитиме до їх зникнення. Подальше скорочення біорізноманіття може призвести до дестабілізації біоти, втрати цілісності біосфери та її здатності підтримувати найважливіші характеристики середовища. Внаслідок незворотного переходу біосфери в новий стан вона може стати непридатною для життя людини.

Підстав для збереження біорізноманіття багато. Це необхідність використання біологічних ресурсів для задоволення потреб людства (їжа, технічні матеріали, ліки та ін.), етичний та естетичний аспекти тощо. Проте головна причина збереження біорізноманіття полягає в тому, що біорізноманіття виконує провідну роль у забезпеченні стабільності екосистем та біосфери в цілому (поглинання забруднення, стабілізація клімату, забезпечення придатних для життя умов).

Витрати людства на заходи по збереженню біорізноманіття в найближчі роки зростуть в 10 разів і складуть 300 мільярдів доларів на рік. Однак, ці витрати виправдані. Експерти вважають, що бездіяльність буде коштувати людству від 2 до 4,5 трильйонів доларів на рік за рахунок втрати ресурсів. Разом з тим, скорочення біорізноманіття може спричинити за собою непередбачувані екологічні наслідки і катастрофічне прискорення зміни клімату.

Надзвичайно важливим компонентом біорізноманіття є медоносна бджола. Світ квіткових рослин неможливий без бджіл, бо вони запилюють рослини, які дають нам найкориснішу їжу - фрукти, овочі, горіхи, а для

багатьох домашні (та і диких теж) тварин такі рослини є важливою складовою раціону. Однак в останні роки пасічники б'ють тривогу, бо зникає дуже багато бджіл усьому світі: в Америці і Європі, Китаї і Індії, і Україні також. Причини цього явища ще далеко не зрозумілі, але зрозуміло одне - бджоли в небезпеці. Уряди різних країн об'єднують зусилля і направляють зособи на дослідження цієї проблеми. Бо ще А. Ейнштейн говорив: «Якщо загинуть всі бджоли, через 4 роки загине людство».

Законодавчою основою в Україні для збереження бджіл та розвитку бджільництва є Закон України № 1492-III «Про бджільництво», прийнятий Верховною Радою 22 лютого 2000 року.

Серед багатьох причин масової загибелі бджіл чи не найвагомішою вважають безконтрольне використання пестицидів, яке призводить до масової загибелі бджіл, а також і рослин, які ними запилюються.

Пилок генномодифікованих рослин відлякує бджіл. Багато гібридних сортів сільськогосподарських культур не виділяють нектар, що різко знижує кормову базу для бджіл.

На Полтавщині теж почастішали випадки загибелі бджіл через отруєння на полях. Цю проблему обговорювали на нещодавно проведеній обласній науково-практичній конференції «Збережемо бджолу» за участю представників обласної влади, галузевих управлінь, пасічників регіону, науковців, ЗМІ. Учасники цього зібрання намітили конкретні кроки для вирішення цієї проблеми на рівні області. Серед них:

1. Збільшення кормової бази для бджільництва шляхом засаджування чи засівання різних неугідь медоносами.
2. Посилення контролю за застосуванням пестицидів, проведення обробітки ними вечором чи рано вранці та своєчасне інформування про це пасічників для запобігання отруєння бджіл.
3. Своєчасна діагностика хвороб бджіл та допомога ветеринарної служби в їх лікуванні.

Вже і зараз є місця на Землі (наприклад, в деяких районах Китаю), де бджоли уже зникли повністю і їх діяльність як запилювачів пробують виконувати люди, але ефективність цих заходів досить низька.

Тому учасники семінару наголошували: збережемо бджіл - збережемо біорізноманіття, збережемо здорове покоління наших людей.

Література

1. Емельянов И. Г. Разнообразие и его роль в функциональной устойчивости и эволюции экосистем. - Киев, 1999. - 168 с.
2. Кобеньок Г.В., Закорк О.П., Марушевський Г.Б. Збереження біорізноманіття, створення громадських природоохоронних організацій. - Київ:, 2008. - 200 с.
3. Протасов А. А. Биоразнообразие и его оценка. Концептуальная диверсикология. - К.: Ин-т гидробиол. НАН Украины, 2002. - 105 с.